

Sygn. akt VII 2409/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

W składzie:

Przewodniczący SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka

o rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2018 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym
sprawy T. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o należności z tytułu składek

na skutek odwołania T. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 30 kwietnia 2018 r. nr (...)

1. oddała odwołanie,

2. zasądza od ubezpieczonego T. Ł. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego .

SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka

Sygn. akt VII U 2409/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. określił wysokość zadłużenia T. Ł. z tytułu składek za okres od grudnia 2017r. do stycznia 2018r. w kwocie 2148,76 zł, w tym:

- na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1531,54 zł oraz odsetki w kwocie 31 zł,
- na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 617,22 zł oraz odsetki w kwocie 7 zł,

Odwołanie od tej decyzji złożył T. Ł., wnosząc o uchylenie zaskarżonej decyzji i ustalenie braku zadłużenia z tytułu składek. W uzasadnieniu swojego stanowiska podnosił, że prowadzi indywidualną działalność gospodarczą, która nie przynosi dochodów, zaś z uwagi na wykonywany zawód radcy prawnego jest cyklicznie wyznaczany do występowania w charakterze pełnomocnika z urzędu w sprawach cywilnych i są mu przyznawane koszty zastępstwa procesowego od Skarbu Państwa-poszczególnych sądów. W tej sytuacji nie może być uznany za dłużnika Skarbu Państwa -Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zadłużenie ma charakter pozorny, gdyż Skarb Państwa poprzez ZUS pomija wykazywane wierzytelności wobec tego samego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego.

W piśmie z dnia 9 sierpnia 2018r ubezpieczony podtrzymał dotychczasowe stanowisko, wskazując, że ustalono zadłużenie wyłącznie o księgowe ustalenie braku wpływu kwot z tytułu składek na rachunek prowadzony przez ZUS, pomijając, że Skarb Państwa Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku jest dłużnikiem odwołującego

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwany podniósł, że ubezpieczony posiada zadłużenie z tytułu składek i w związku z tym została wydana przedmiotowa decyzja.

Sąd ustalił, co następuje:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. w dniu 28 lutego 2018r. wydał zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności T. Ł. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, na które składały się należności za okres od grudnia 2017r. do stycznia 2018r. w kwocie 2148,76 zł, w tym:

- na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1531,54 zł oraz odsetki w kwocie 31 zł,
- na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 617,22 zł oraz odsetki w kwocie 7 zł.

T. Ł. wezwany został do złożenia w terminie 7 dni pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek, pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów.

Zawiadomienie to zostało odebrane przez T. Ł. w dniu 7 marca 2018r.

(dowód: zawiadomienie z załącznikiem i zpo – karty nieponumerowane akt ubezpieczeniowych)

Organ rentowy zawiadomił T. Ł. w dniu 13 kwietnia 2018r. o zakończeniu postępowania dowodowego, wyznaczając mu siedmiodniowy termin na wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne

(dowód: zawiadomienie z zpo k karty nieponumerowane akt ubezpieczeniowych)

Zaskarżoną decyzją z dnia 30 kwietnia 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. określił wysokość zadłużenia T. Ł. z tytułu składek za okres od grudnia 2017r. do stycznia 2018r. w kwocie 2148,76 zł, r.

(dowód: decyzjakarty nieponumerowane akt ubezpieczeniowych)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

Okoliczności faktyczne w sprawie sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w toku postępowania. Treść i autentyczność dokumentów nie były przez strony kwestionowane i nie budziły wątpliwości. Sąd zatem przyznał dokumentom prywatnym walor wiarygodności zgodnie z art.245 k.p.c., zaś dokumentom urzędowym – moc dowodową, stosownie do art.244 k.p.c.

Sąd oddalił wniosek ubezpieczonego o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy IX C 1181/15 oraz IX C 649/14 Sądu Rejonowego Gdańsk Południe w Gdańsku na podstawie art.227 k.p.c a contrario w związku z art. 217 § 3 k.p.c. Zwrócić bowiem należy uwagę, że zgodnie z treścią art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Natomiast w myśl dyspozycji art. 217 § 3 k.p.c.. Sąd pomija twierdzenia i dowody, jeżeli są powoływane jedynie dla zwłoki lub okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione.

W świetle przytoczonych regulacji przyjąć należy, że powoływanie dowodów dla zwłoki ma miejsce zarówno wówczas, gdy okoliczności sprawy dla wykazania których zostały powołane, są już dostatecznie wyjaśnione, jak również wtedy, gdy nie mogą one wyjaśnić spornych okoliczności, bowiem dotyczą faktów bez istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2001 r., III CKN 1393/00, LEX nr 603170). Sąd kierując się normą art. 227 k.p.c. ma bowiem obowiązek dokonywania selekcji dowodów, aby postępowanie dowodowe służyło wyjaśnieniu i ustaleniu jedynie tych faktów, które mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Okoliczność posiadania wierzitelności z tytułu udzielania pomocy prawnej z urzędu wobec sądów jest bez znaczenia dla ustalenia zadłużenia z tytułu składek wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i dlatego sąd oddalił powyższy wniosek dowodowy.

Rozważając zasadność odwołania należy mieć na względzie, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. W niniejszej sprawie jest to więc ustalenie wysokości zaległości składkowych z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy.

W odwołaniu ubezpieczony podniósł zarzut dotyczący nieuwzględnienia posiadanych wierzitelności względem Skarbu Państwa Sądu Rejonowego Gdańsk Południe w Gdańsku z tytułu udzielenia pomocy prawnej z urzędu w sprawach sądowych - zarzut potrącenia.

W związku z tym Sąd prowadził ustalenia, czy w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych instytucja potrącenia została przewidziana i czy dopuszcza ona możliwość potrącenia wierzitelności cywilnoprawnych z zadłużeniem z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Sąd w tym zakresie miał na uwadze przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (zwaną dalej ustawą systemową) . Ustawodawca w art. 31 ustawy systemowej zawarł odesłanie do art. 59 § 1 pkt 3 ordynacji podatkowej, który dotyczy wygaśnięcia zobowiązania podatkowego w drodze potrącenia, jednak nie odesłał do art. 64 o.p., który reguluje m.in. tryb dokonywania potrącenia, a także wprowadza istotne ograniczenia w dopuszczalności potrącenia. Zdaniem sądu w tej sytuacji nie ma możliwości stosowania przepisów kodeksu cywilnego(art. 498 k.c.-505 k.c.), gdyż zgodnie z art. 1 k.c. kodeks reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznym i osobami prawnymi. Sprawy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych są sprawami cywilnymi jedynie w znaczeniu formalnym (art. 1 KPC), wywodzą się ze stosunku o charakterze administracyjnym i z tego względu w postępowaniu przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych rozpoznawane są w trybie i na zasadach określonych przepisami prawa ubezpieczeń społecznych, a w dalszej kolejności Kodeksu postępowania administracyjnego. Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami administracyjnymi opartymi na podporządkowaniu jednej ze stron (ubezpieczonego , płatnika składek) władczemu kreowaniu jego praw i obowiązków przez organ administracyjny w drodze decyzji administracyjnej. W związku z tym, że organ rentowy oraz ubezpieczony nie mają równej pozycji i nie cechują się autonomią woli stron, lecz jedna z nich tj. organ rentowy z uwagi na posiadane imperium jest władna w sposób jednostronny kreować sytuację prawną drugiego podmiotu, to do określenia ich sytuacji prawnej nie może być stosowany kodeks cywilny, za wyjątkiem wyraźnego odesłania do stosowania przepisów kodeksu cywilnego i w graniach wskazanego odesłania. Stanowisko, że przepisy prawa cywilnego mogą być wprost stosowane w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie w wypadku wyraźnego odesłania do nich przez normę prawa ubezpieczeń społecznych jest utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów tego Sądu z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010 nr 21-22, poz. 267). Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie zawierają również odpowiednika art. 300 k.p., zezwalającego na odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego do stosunków pracy w sprawach nieuregulowanych przepisami prawa pracy wówczas, gdy nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Regulacje zawarte w kodeksie cywilnym nie mogą być drodze analogii stosowane do stosunków ubezpieczeniowych, które - w odróżnieniu od stosunków pracy - nie są regulowane przepisami prawa prywatnego (postanowienie SN z dnia 16 czerwca 2016 r., III UZP 7/16) .

W prawie ubezpieczeń społecznych w odniesieniu do instytucji potrącenia składek nie ma odesłania do stosowania przepisów kodeksu cywilnego, dlatego też przepisy te nie mogłyby mieć zastosowania.

Trzeba też wskazać, że art. 498 k.c. dotyczy możliwości potrącenia wierzytelności, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami.

W niniejszej sprawie wierzycielem z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zaś zgodnie z art. 66 ust.1 ustawy systemowej Zakład jest państwową jednostką organizacyjną i posiada osobowość prawną, natomiast dłużnikiem z tytułu należności związanych ze świadczeniem pomocy prawnej udzielanej z urzędu jest Skarb Państwa- Sąd Rejonowy Gdańsk Południe w Gdańsku. Zgodnie z dyspozycją art. 34 k.c. Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nienależącego do innych państwowych osób prawnych. Skarb Państwa nie jest więc wierzycielem należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Zatem dłużnikiem i wierzycielem nie jest ta sama osoba, gdyż w jednym przypadku jest to państwowa osoba prawna czyli ZUS, a w drugim Skarb Państwa. Zatem również i z tej przyczyny niemożliwe jest potrącenie obu należności.

Zdaniem Sądu w związku z odesłaniem do przepisów ordynacji podatkowej dotyczących wygaśnięcia zobowiązania wskutek potrącenia, to należy również stosować do potrącenia należności z tytułu składek art. 64 ordynacji podatkowej regulujący przesłanki zastosowania tej instytucji . Argumentem za takim rozwiązaniem może być to, że skoro prawodawca przewidział dopuszczalność potrącenia, to nie może uniemożliwiać skorzystania z tej instytucji poprzez brak określenia trybu działania organów władzy publicznej(zob. W. Morawski (w:) Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, red. J. Wantoch-Rekowski , LEX)

Zgodnie z kolei z art. 64. § 1 ordynacji podatkowej zobowiązania podatkowe oraz zaległości podatkowe wraz z odsetkami za zwłokę w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa podlegają, na wniosek podatnika, potrąceniu z wzajemnej, bezspornej i wymagalnej wierzytelności podatnika wobec Skarbu Państwa z tytułu:

- 1) prawomocnego wyroku sądowego wydanego na podstawie art. 417 lub art. 417² Kodeksu cywilnego;
- 2) prawomocnej ugody sądowej zawartej w związku z zaistnieniem okoliczności przewidzianych w art. 417 lub art. 417² Kodeksu cywilnego;
- 3) nabycia przez Skarb Państwa nieruchomości na cele uzasadniające jej wywłaszczenie lub wywłaszczenia nieruchomości na podstawie przepisów o gospodarce nieruchomościami;
- 4) odszkodowania za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, uzyskanego na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego;
- 5) odszkodowania uzyskanego na podstawie przepisów o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz bytu Państwa Polskiego;
- 6) odszkodowania orzeczonego w decyzji organu administracji rządowej.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się również do wzajemnych, bezspornych i wymagalnych wierzytelności podatnika wobec państwowych jednostek budżetowych z tytułu zamówień wykonanych przez niego na podstawie umów zawartych w trybie przepisów o zamówieniach publicznych, pod warunkiem że potrącenie jest dokonywane przez tego podatnika i z tej wierzytelności.

W niniejszej sprawie ubezpieczony T. Ł. złożył do potrącenia wierzytelność wobec Skarbu Państwa Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe z tytułu udzielenia pomocy prawnej świadczonej z urzędu i powyższa wierzytelność nie mieści się w kręgu wierzytelności, które umożliwiają skuteczne złożenie zarzutu potrącenia.

Reasumując w niniejszej sprawie nie było możliwości potrącenia zadłużenia z tytułu składek wobec państwowej osoby prawnej, jaką jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych z posiadaną przez ubezpieczonego wierzytelnością wobec Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego Gdańsk- Południe w Gdańsku z tytułu świadczonej pomocy prawnej udzielonej z urzędu,

gdyż wierzytelność ta nie mieściła się w kręgu wierzytelności podlegających potrąceniu. Nadto potrącenie nie było możliwe, gdyż de facto wierzycielem i dłużnikiem nie była ta sama osoba (ZUS jako państwowa osoba prawna oraz Skarb Państwa – Sąd Rejonowy Gdańsk Południe w Gdańsku).

Ubezpieczony T. Ł. nie skonstruował zaś żadnych innych zarzutów, nie kwestionował ustaleń poczynionych przez organ rentowy w zakresie istnienia zaległości składkowych w okresie od grudnia 2017r. do stycznia 2018r. oraz ich wysokości.

Należy mieć na względzie, że w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontrydiktoryjności i związany z nią ciężar udowodnienia przez wnioskodawcę podnoszonych przez niego twierdzeń (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 17 stycznia 2017 r., III AUa 2316/15). Ciężar dostarczenia w postępowaniu sądowym materiału procesowego spoczywa zasadniczo na stronach. Poszukiwanie za stronę przez sąd z urzędu okoliczności przemawiających za jej stanowiskiem w istocie stanowiłoby wyręczenie jej w obowiązkach procesowych, przez co sąd mógłby narazić się na zarzut nierównego traktowania stron procesu. Rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która wywodzi z tych faktów skutki prawne - art. 6 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 10 lutego 2017 r., III AUa 897/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 8 grudnia 2016 r., III AUa 126/15).

Przenosząc te ogólne rozważania na grunt sprawy niniejszej, stwierdzić trzeba, że wnioskodawca nie przeczył istnieniu i wysokości zaległości składkowych, a jedynie podnosił zarzut potrącenia własnych wierzytelności z tytułu należności cywilnoprawnych wobec Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdańsku, który jednak nie mógł zostać uwzględniony.

Z tych względów, na podstawie przywołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., sąd oddalił odwołanie.

Z kolei zgodnie z art. 98 k.p.c. strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić stronie przeciwnej koszty procesu, do których zalicza się koszty zastępstwa procesowego. Zgodnie z art. 99 w związku 98 § 3 do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się między innymi wynagrodzenie, jednakże nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego.

Zgodnie z § 2 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych stawki minimalne wynoszą przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 1500 zł do 5000 zł - 900 zł.

Wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie to kwota 2148,76 zł

Mając na uwadze powyższe sąd w pkt. II wyroku zawarł postanowienie o zasądzeniu od ubezpieczonego kwoty 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Sąd uznał, że w niniejszej sprawie nie było podstaw do zastosowania stawki ryczałtowej (180 zł) przewidzianej w § 9 ust. 2 cytowanego Rozporządzenia z uwagi na to, że przedmiotem niniejszego postępowania nie było świadczenie pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, jak również sprawa nie dotyczyła podlegania ubezpieczeniom społecznym. Dlatego też należało ustalić wysokość stawki minimalnej wynagrodzenia radcy prawnego w zależności od wartości przedmiotu sporu.

W judykaturze przyjmuje się, iż w sprawach o zaległe składki na ubezpieczenia społeczne należy stosować ogólne zasady łącząc wymiar stawki minimalnej z wartością przedmiotu sprawy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 1993 r., II UZP 5/93, OSNCP 1993 nr 11, poz. 194 oraz postanowienie z dnia 5 czerwca 2009 r., I UZP 1/09, niepublikowane, postanowienie SN z dnia 2 sierpnia 2011 r., II UZ 28/11, LEX nr 1106738).

W ocenie sądu, w przedmiotowej sprawie istniały podstawy do zastosowania dyspozycji art.148¹§1 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

W przedmiotowej sprawie strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy (k.2-2v, k.4-4v). Okoliczności faktyczne sprawy wynikają z dokumentów zgromadzonych w toku postępowania. W tych warunkach nie było konieczności rozpoznania sprawy na rozprawie. Żadna ze stron nie złożyła wniosków dowodowych w zakresie osobowych źródeł dowodowych; wnioskodawca nie złożył żadnych wniosków dowodowych. Okoliczności faktyczne sprawy, w zakresie wskazanym w art.227 k.p.c. w kontekście zarzutów odwołania oraz art.232 k.p.c., wynikały – jak wskazano – z dokumentów zgromadzonych w. Podkreślenia wymaga, że charakter sprawy, tj. rodzaj żądania poddanego rozstrzygnięciu, nie sprzeciwiał się zastosowaniu art.148¹ §1 k.p.c.

Zauważyć trzeba, że celem normy art.148¹ k.p.c. jest realizacja zasady szybkości postępowania (rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki) oraz przyczynienie się do usprawnienia postępowania w tych sprawach, w których sąd dojdzie do przekonania, że nie jest potrzebne przeprowadzenie rozprawy (por. J.Bodio, Komentarz do art.148¹ [w} A.Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz do art.1-729, LEX/el.).

W postępowaniu cywilnym pewne okoliczności mogą uzasadniać odstępnie od przeprowadzenia ustnej rozprawy. Nie oznacza to, że odmowa przeprowadzenia ustnej rozprawy może być uzasadniona jedynie w rzadkich przypadkach. W sprawach, w których postępowanie dotyczyło wyłącznie kwestii prawnych lub wysoce technicznych możliwe jest odstępnie od wymogu rozprawy ustnej. Rozprawa może również nie być konieczna wówczas, gdy nie pojawiają się kwestie faktyczne lub prawne, które nie mogą zostać odpowiednio rozstrzygnięte na podstawie akt sprawy lub pisemnych oświadczeń stron (por. wyrok ETPC z 9 września 2016 r w sprawie Madaus v Niemcy).

W ocenie sądu, takie okoliczności wystąpiły w sprawie niniejszej, zatem nie było konieczności rozpoznania sprawy na rozprawie, a zasadnym było zastosowanie dyspozycji art.148¹§1 k.p.c.